

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izšaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za štiri leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravištvu „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopušča do odpovedi. — Udje „Kotlaškovega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni list stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5, — Rokopisi se ne vračajo. — Upravištvu: Koroška cesta št. 5, vprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne pettivrste za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede jutraj. — Ne zaprete reklamacije so poštnine proste.

Naše delo za povzdigo živinoreje.

Slovenska kmečka zveza ne gre samo med ljudstvo, kadar so volitve pred durmi, ne prireja samo shodov, da pridobi volilce, temveč nedeljo za nedeljo prireja politične in izobraževalne shode in skrbi za politično in splošno izobrazbo kmečkega ljudstva. Pa ne samo izobrazba ljudstva je cilj delovanja S. K. Z., temveč ona želi tudi povzdigniti blagostanje kmečkega prebivalstva. Triletno delovanje S. K. Z. priča, da je ona vedno odločno zastopala koristi kmečkega stanu, da je vedno povzdignila svoj glas, kadar se je hotelo s kako novo postavo ali naredbo oškodovati kmečki stan.

30. decembra 1909 se je — z večino treh glasov — sprejela postava, po kateri se je ustanovil fond za pospeševanje živinoreje in vnovčevanje živine v znesku letnih 6 milijonov kron. Od tega fonda pripade na Štajersko 377.000 K za pospeševanje živinoreje in okroglo 70.000 K za vnovčevanje živine. Ker se bodo sredstva tega fonda podeljevala le kmetijskim organizacijam, zato je S. K. Z. s pomočjo Zadrugne zveze v Mariboru ustanovila Osrednjo zadrugo za pospeševanje živinoreje in vnovčevanje živine, da bodo tudi slovenski kmetje deležni podpor tega fonda.

Da se bo začelo temeljito in sistematično delo za povzdigo živinoreje, je potreben strokovni pouk. Ker ima naša štajerska dežela premalo strokovnih moči na razpolago, ker edini strokovnjak za živinorejo ne more zmagati celega dela, zato si moramo sami pomagati in od drugod dobiti potrebne veščake. Po prizadevanju S. K. Z. se je posrečilo Zadrugni zvezi v Mariboru, da je pridobila dva izvrstna veščaka g. župnika T. Rožnika in g. živinorejskega inštruktorja Fr. Krištofa za prirejanje živinorejskih tečajev na Spodnjem Štajerskem. G. Rožnik je priznan živinorejec, ki si je pridobil toliko znanja v živinoreji, da ga imenuje deželni odbor kranjski v komisije za premovanje živine in mu poverja častno nalogo, da nakupuje v Švici, Tirolskem, Solnograškem itd. plemensko živino za kranjsko deželo. G. inštruktor Fr. Krištof je organizator živinorejskih zadrug na Kranjskem, pozna temeljito razmere v živinoreji in deluje vstrajno za napredek v živinoreji.

Posamezno delovanje ne zadostuje, v posameznem delovanju ni mogoče obravnavati vseh točk, katere treba pri umni živinoreji upoštevati. Le v tečajih, kateri obsegajo več predavanj, je mogoče vsa, za pospeševanje živinoreje potrebna vprašanja obravnavati. Iz tega razloga je naprosila S. K. Z. Zadrugno zvezo v Mariboru, da naj prireja posebne živinorejske

tečaje. Prva dva tečaja sta se vršila v Slovenjem Gradcu dne 18. januarja in v Rečici ob Savinji dne 19. januarja. V Slovenjem Gradcu je bilo nad 60 udeležencev, med njimi nekaj gospodinj; v Rečici ob Savinji nad 70 udeležencev, med njimi zelo mnogo gospodinj. Tečaja v Slovenjem Gradcu so se udeležili tudi koroški Slovenci, na tečaj v Rečici ob Savinji so prihiteli celo vrli kmetje iz Solčave. Z napeto pozornostjo so sledili udeleženci vsem predavanjem in storili trden sklep, da bodo upoštevali dane nasvete. Izrazila se je zlasti želja, da se naše bikorejske zadruge preosnujejo v moderne živinorejske zadruge.

Prvi predavatelj inštruktor Fr. Krištof nam je predpoldan temeljito pojasnil pridelovanje krme, važnost raznih krmskih rastlin, prebavljanje, krmljenje in najvažnejše nauke splošne živinoreje. Drugi govornik župnik T. Rožnik je v popoldnih, do srca segajočih besedah govoril o odbiru plemenske živine in o lastnostih dobrih hlevov. Svoja izvajanja je podprl z vzgledi iz svoje bogate izkušnje. Popoldan je obravnaval isti predavatelj izrejo telet, opozarjal živinorejce, naj obdržijo dobra teleta doma in ne prodajajo, pojasnil velik pomen pašnikov za živinorejo in opozarjal na veliko korist gnojnice ter nasvetoval napravo gnojničnih jam, v katerih se naj zbira gnojnica. G. inštruktor Fr. Krištof je opisal pomen in delovanje živinorejskih zadrug. Voditelj tečaja, nadrevizor Vlad. Pušenjak, je opozarjal na postavbo z dne 30. decembra 1909, poudarjal potrebo organizacije in veliko korist zadrugne prodaje živine. Po predavanjih se je začela povesod živalna debata, udeleženci so zahtevali pojasnila o brzoparilniku „Alfa“, o bikorejskih zadrugah, o živinorejski soli, o klajnem apnu, deteljem semenu, ventilaciji, kugi slinovki itd.

Začetek je storjen. Krasen uspeh obeh dveh tečajev nas navdušuje in poziva k nadaljnjemu delu. Povzdiga živinoreje, najvažnejše gospodarske panoge na Spodnjem Štajerskem, je naš cilj. Z združenimi močmi bo skušala S. K. Z. ta cilj doseči.

Izgredi francoskih viničarjev.

Med viničarji v Epernaju, okraj Šampajna v Francoskem, vlada velika nevolja proti šampajnske-mu tovarnarju Perrierju. Dolžijo ga, da kupuje vino iz tujih krajev. Dne 18. t. m. so vdrl razljučeni viničarji v njegovo tovarno, kjer so razlili nad 80 hl vina in razbili 70.000 napolnjenih šampajnskih steklenic. Z veliko težavo je Perrier ubežal.

Prihodnji dan, dne 19. t. m. je prišlo zopet do velikanskih demonstracij v Ventelu, kjer je državni pravdnik zaslišaval demonstrante.

V noči na 20. t. m. je šla velika množica viničarjev z godbo in zastavo iz Epernaja v nek sosednji kraj. Tudi žene so bile med njimi. Množica je vdrla v neko klet, kjer je razbila vinske sode in razlila štiristo hektolitrov vina. Predno je prišla oblast na lice mesta, je množica že izginila.

Središče viničarskih nemirov je v Epernaju. Tam se je tekom 24 ur razlilo okoli 1000 hl vina. V vrtilih ob cesti so nastale cele mlake vina.

Voditelji demonstracijskega obhoda so zastopniku vlade izjavili, da pustijo vladi le malo časa, da izpolni prošnje viničarjev. Z obljubo vlade, da vpostavi v proračun nek znesek v olajšanje bede viničarjev, jim še ni pomagano. Vlada in parlament sta se potem zaupnih posvetovanj dogovorila, da se sedaj vprašanje o uporabi viničarjev v Šampajnu v zbornici še ne bo obravnavalo.

Politični ogled.

— Državni zbor. V državnem zboru se nadaljuje prva razprava o letošnjem proračunu. Izmed nemških poslancev je govoril tudi znani Malik, in sicer tako neumno, da se mu je krohotala cela zbornica. Marsikateri poslanec se začudeno vpraša, kako zabiti morajo biti spodnještajerski nemškutarji, da pošiljajo take moze na Dunaj. Malik se je spravlil s svojim jezikom tudi nad kmete ter jih imenoval babjevrne, kar pa „Štajerca“ ne bode oviralo, da bi tega človeka še nadalje ne hvalil. Ta teden se bo razprava končala, in potem se začne posvetovanje o proračunu v proračunskem odseku. Drugi teden državni zbor ne bode deloval, ker bodo v Budimpešti zborovale delegacije. Sliši se, da bo zahtevala vojaška uprava izredno veliko denarja, govori se celo o milijardi.

— Ljudsko štetje. Vsi državni poslanci, razven nemških seveda, se pritožujejo nad ljudskim štetjem, ker se gode pri njem zaradi podatkov o obsevalnem jeziku velike nerednosti in nepravilnosti. Celotno ljudsko štetje ne bo imelo, kar se tiče obsevalnega jezika, prav nobene vrednosti. Če bo tudi naše število na številih polah manjše, kakor je bilo pred 10 leti, v resnici pa ne bo manjše. Naša moč raste na gospodarskem in prosvetnem polju, in nemškutarski števni komisarji nas lahko vpišejo za Nemce, a spremeni nas v Nemce ne morejo. Mi dvigamo svojo glavo in s svojimi komolci odpravimo vedno več nemških požeruhov od slovenskih korit. Nismo tako nespametni, da bi vsled nepravilnega ljudskega štetja in njegovih uspehov povešali glave. Nasprotniki nas na papirju goljufajo, mi pa gremo naprej.

PODLISTEK.

Materino oko.

(Slika iz življenja. Prevel Starogrski.)

Ničesar ni mogla mu dati, svetinjo pobožno samo: na glas je jokala še mati, pretežko ji bilo slovo...

Zelo rano je sedel danes ščinkovec na drevesu, pel je glasneje, kakor navadno. Pel je v kratkih presledkih, kakor bi hotel zapeti komu iz ljubavi, zapeti v slovo. Že ob zori je vzbudil sveži jutranji vetrič listje dreves, ki je začelo skrivnostno šepetati okrog majhne hišice in vrta.

Vsa narava je vedela, kaj se v hiši godi. To se je tudi opazilo na beli mački, ki se je z nagubanim hrbtom vlekla čez skladišče drv in pokukala skozi odprte duri. Naenkrat skoči iz skladišča in kakor blisek mimo okna na vrt in na drevo, ščinkovec odleti, in mačka je imela lep prostor, da je videla, kaj se vse godi. Iz hiše stopita dva človeka molče in zapreta vrata.

Mati, še precej krepka, vendar od trenutne bolesti upognjena, se drži močno za levo ramo čvrste-ga, ravnega kot sveča in zalega mladeniča, ki je imel v desnici potno palico. Obema se je videlo, da imata mnogo na srcu, ali ne moreta od bolesti govoriti. Sele, ko prideta po vrtu mimo drevesa in do vrti-

nega plotu, spusti mati roko svojega sina, se vsede na klopico in sklone roke: „Noge nočejo dalje!“

Potem dvigne svoje velike, rujave in solzne oči k sinu, gleda ga nekaj časa in nadaljuje:

„Poglej me, Benedikt!“

Sinu zdrkneeta dve težki solzi po licu ter pogleda materi močno v oči.

„Bogastva ti nimam dati, ne denarja na pot,“ reče, in njen glas doni resno in slovesno. „Tudi govoriti ne maram dolgo. Le eno mi stori iz ljubavi, Benedikt — hočem reči, sebi v prid — kadar te spravi svet v izkušnje, in ti ne veš, kaj naj storiš, pomisli tedaj: ti mi gledaš tako v oko, kakor sedaj; in če je oko matere jasno ali kalno, žalostno ali veselo, tako potem stori, ali opusti, kar boš v očeh matere bral.“

„Da, mati,“ reče Benedikt in poklekne. „Prosim blagoslova!“ In ko ji sin stisne roko in odpotuje, ne vstane in ne pogleda za njim. Zdela se ji je, da mora umreti... Sele za nekaj časa pride sosed, ki je šla v mesto, in videla slovo. Ta reče:

„Pojdite, da vam pomagam! Nikdo drug ne zna, kakor mati, kaj je, ako gre sin v tuji svet. Tudi moja dva sta v tuji deželi in med tujimi ljudmi!“

Pomaga materi vstati ter jo popelje v hišo in pogleda nazaj:

„Gledite — tam še ga vidite!“

In ko je mati pogledala, vidi čez hriboček korakati svojega sina, ki je še ravno tako pogledal nazaj, na rojstno vasio in hišo. S klobukom mahne v pozdrav in izgine za bregom.

To je bilo težko slovo — slovo sina od matere!...

Danes tukaj, jutri tam, drugi kraji, druga mesta...

Potovanje osvežuje. Čvrst jutranji zrak, veličastni gozdovi so zjasnili glavo našemu potniku. Kmalu je dvignil glavo in sree se mu je oproščevalo tužnosti in počelo biti veselejše in živahnije. Misli je na zadnje materine besede: — in glej! Pred njim plava materino oko kmalu veselo in smehljajoče. Zadnja senca tužnosti zbeži pri tem iz prs Benedikta.

Poln misli, koraka Benedikt naprej, spominjajoč se dobro izreka, ki uči, biti od začetka čuječ in previden. Srečujejoče pozdravljajoče, koraka pogumno naprej, da niti ne opazi, da je solnce na poldanjsni višini.

Benedikt čuti, da treba nekoliko krepčila. Hrepeneče se je oziral po gostilni, katero je čez nekaj časa našel. Pred gostilno je stalo več večjih in manjših vozov. Benedikt krene v gostilno, kjer najde krepčilo in prostor, ne pa ljudi po njegovem okusu.

Sicer sedita med gosti dva voznika, resno in spoštljivo, ter jesta meso in pijeta pivo. Drugi gosti, vozniki pa otepajo suh kruh in mesto piva pijejo žganje. Krik, kadenje in druge neumnosti jim nadome-stujejo drugo.

Najbolj je vlekel pozornost na-se voznik, ki je bil tako srečen, da je lahko vsem govoril. Ker je gledal z enim očesom na desno, z drugim na levo, to je da je škilil, so bili vsi pozorni nanj. Bil je to majhen, z grbo na hrbtu, in precej širok človek. Najbolj so ga jezile postave. Vedno je imel poln koš zbadljivk na to vlado, na ono napravo itd. Pri tem se je pa smejal in